

УДК 378.046:355

DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.33989/2075-146X.2022.30.270646](https://doi.org/10.33989/2075-146X.2022.30.270646)

ЕДУАРД БОРОДАЙ

ORCID: 0000-0001-9669-6812

Полтавський обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки

НАТАЛІЯ КОНОНЕЦ

ORCID: 0000-0002-4384-1198

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

КОСТЯНТИН ГУЗ

ORCID: 000-0002-4332-1416

Полтавська академія неперервної освіти імені М.В.Остроградського

ОЛЕКСАНДР КОСТЕВСЬКИЙ

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕСУРСНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ВЧИТЕЛІВ ПРЕДМЕТА «ЗАХИСТ УКРАЇНИ» У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті автори презентують підсистему ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, котру позиціонують як сукупність трьох взаємопов'язаних компонентів: концептуального, дидактичного та результативного. *Концептуальний компонент* представлений метою ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, та завданнями, які віддзеркалені у програмі підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти. *Дидактичний компонент* характеризується низкою складників: аудиторна робота (лекції, практичні заняття, тренінги, семінари, майстер-класи тощо) під час організації курсів підвищення кваліфікації для вчителів предмета «Захист України»; позааудиторна робота (онлайн-навчання з лекторами, тренерами закладів неперервної освіти); практика (відвідування занять, які організують та проводять інструктори ЗСУ на базі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки); методики активного навчання від вчителів предмета «Захист України»; активні методи викладання на курсах підвищення кваліфікації від лекторів/тренерів; консолідація ресурсів для набуття військово-прикладних знань, умінь і навичок. *Результативний компонент* відбиває ступінь сформованості нових військово-дидактичних знань у вчителів дисципліни «Захист України», системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з предмета.

Ключові слова: *ресурсно-орієнтоване навчання, учитель, захист України, військово-прикладні знання, уміння, навички, неперервна педагогічна освіта.*

Постановка проблеми. Система неперервної педагогічної освіти, підвищення кваліфікації педагогів, освітній процес у закладах неперервної освіти (ЗНО), котрі спеціалізуються на підвищенні кваліфікації педагогічних працівників та інших фахівців, ґрунтується на розумінні того факту, що зміни на ринку освітніх послуг сприяють формуванню уявлення про кар'єру педагога як професіонала, здатного до саморозвитку та самовдосконалення, націленого на навчання упродовж усього життя. Уся педагогічна кар'єра є за своєю суттю професійним розвитком особистості, використанням усіх можливостей з урахуванням власного педагогічного досвіду та сучасних освітніх трендів. З огляду на це, позитивні тенденції розвитку особистості вчителя предмета «Захист України»,

зорієнтованого на успішну кар'єру, ефективність роботи в умовах війни, підвищують рівень його мотивації, самооцінки, професійної компетентності та їхню відданість педагогічній роботі в Україні. Нині в умовах війни відбуваються інтенсивні пошуки шляхів функціонування й розвитку неперервної педагогічної освіти в Україні як основи національно-патріотичного, соціального, духовно-культурного, інтелектуального розвитку суспільства та держави. Одним із ефективних шляхів підвищення якості неперервної педагогічної освіти є перехід до ресурсно-орієнтованого навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми, теоретичні та практичні аспекти розвитку ресурсно-орієнтованого навчання були предметом досліджень таких українських та зарубіжних учених, як В. Балюк, Х. Віджая, М. Ганафін, Дж. Гіл, Дж. Грейстоун, М. Гриньова, О. Ільченко, Н. Кононець, В. Мокляк, В. Сідоров, В. Соснова, Дж. Макдональд, П. Нобле, Ш.-Н. Чанг та ін. Учені одностайні в тому, що нині концепція ресурсно-орієнтованого навчання є пріоритетним напрямом вирішення проблеми організації цифровізованого освітнього процесу, консолідації внутрішніх ресурсів особистості та зовнішніх ресурсів закладів освіти задля підвищення якості дистанційного та змішаного (гібридного) форматів навчання.

Мета цієї статті полягала у створенні підсистеми ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу. Проблема підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, формування у них нових військово-дидактичних знань, цілісної системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з цього предмета та забезпечення основи для подальшого їх розвитку саме як дидактичного феномена потребує ретельного вивчення дидактичних основ організації й здійснення такого цілеспрямованого процесу у середовищі ЗНО. Для вирішення цієї проблеми звертаємося до дидактичних основ ресурсно-орієнтованого навчання. З огляду на це, створення підсистеми ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти спиралося на наступні положення.

Інформація як ресурс сучасного цифровізованого освітнього процесу. ЗНО, котрі спеціалізуються на підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, зокрема, вчителів предмета «Захист України», консолідують необхідну інформацію, котра сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогів у своєму інформаційно-освітньому середовищі (офіційні сайти ЗНО, програми підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України», дистанційні курси для віддаленого навчання, майданчики для тренінгів та практичних занять із набуття вчителями військово-прикладних умінь і навичок тощо). Такі ЗНО нині мають ставити собі за мету підтримувати й розвивати сучасні інноваційні підходи до створення цифрового навчального середовища в контексті розвитку професійної компетентності вчителів предмета «Захист України» та цифровізації неперервної педагогічної освіти в умовах воєнного часу.

Трактування ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» як дидактичної системи. Підсистема ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти

розглядається нами як дидактична система, котра вимагає активного навчання від вчителів предмета «Захист України», що проходять підвищення кваліфікації, та активних методів викладання на курсах підвищення кваліфікації від лекторів/тренерів, використовуючи у процесі навчання педагогів різноманітні ресурси (насамперед, кадрові ресурси, які володіють військово-прикладними вміннями і навичками на високому рівні і можуть поділитися власним досвідом, а також інформаційні – традиційні друковані, сучасні цифрові нарративи будь-якого виду, ЗМІ, віртуальна й доповнена реальність, технічні засоби навчання педагогів для набуття таких специфічних умінь і навичок тощо).

Усвідомленість неперервної педагогічної освіти з позиції особистісного, індивідуального та аксіологічного підходів. Ми будемо підсистему ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти на тих засадах, коли кожен вчитель усвідомлює та переконаний у тому, що:

- 1) освіта є індивідуальним станом;
- 2) освіта є індивідуальною можливістю;
- 3) освіта є індивідуальним процесом;
- 4) освіта є найвищою цінністю людства.

Цілком погоджуємося з дослідниками, що розвиток громадянсько-патріотичної позиції педагогів та військово-прикладної компетентності у процесі неперервної педагогічної освіти сприяє розвитку національної свідомості, індивідуальному стилю викладання, особистісно-професійному розвитку вчителів предмета «Захист України», ціннісному ставленню до своєї роботи та до національних традицій загалом (Зорій, 2005; Каменюк, 2014).

З іншого боку, ці підходи є підґрунтям акумуляції ресурсів вчителя предмета «Захист України» з метою формування у своїх учнів системи цінностей, як-от: «цінність життя, здоров'я і безпеки, цінність миру, цінність кожної особистості і її індивідуальності, цінність незалежності й свободи для кожного українця, цінність і престижність професії військовослужбовця-захисника своєї держави тощо» (Гуз, Кононець, 2021, с. 79).

Ресурсно-орієнтоване навчання вчителів предмета «Захист України» як сукупність методик навчити передавати учням/студентам соціально цінні знання. І нині в Україні, яка воює з росією-окупантом, такими знаннями є військово-прикладні. Під час навчання педагогів у межах курсів підвищення кваліфікації із захисту України лектори та тренери ЗНО мають навчити вчителів передавати ці знання, використовуючи низку прийомів, методів навчання, котрі, у свою чергу, передбачають уміле керування класом та підбір відповідних завдань, які б сприяли формуванню військово-прикладних умінь і навичок. На кожному етапі певні впливи можуть впливати на його дії. Якщо цю модель застосувати до ресурсно-орієнтованого навчання, згенеруються запитання, відповіді на які можуть виявитися корисними для навчання вчителів предмета «Захист України» без відриву від роботи або створення інноваційних програм перепідготовки педагогів.

Необхідність здобуття військово-прикладних знань як соціально цінних знань в умовах війни. Ресурсно-орієнтоване навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти спрямоване на розширення й оновлення військово-дидактичних знань, системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), котра віддзеркалюється у ґрунтовних знаннях педагогів щодо теоретичних основ захисту України, ролі допризовної

підготовки учнів/студентів у навчальному середовищі закладу освіти, ролі заходів територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки у військово-патріотичному вихованні учнівської й студентської молоді, особливостей використання способів і прийомів надання домедичної допомоги й застосування методик цивільного захисту тощо. Без сумніву, військово-прикладні знання як соціально цінні в умовах війни потрібні сучасним вчителям захисту України для вирішення багатьох завдань, першочерговим із яких є збереження життя українських школярів і студентів, а також мотивація до захисту держави зі зброєю в руках.

Цілісність та неперервність ресурсно-орієнтоване навчання вчителів предмета «Захист України». Освітній процес у вітчизняних ЗНО на засадах ресурсно-орієнтованого навчання здійснюється в умовах:

1) аудиторної роботи (лекції, практичні заняття, тренінги, семінари, майстер-класи тощо) під час організації курсів підвищення кваліфікації для вчителів предмета «Захист України»;

2) позааудиторної роботи (онлайн-навчання з лекторами, тренерами ЗНО);

3) практики (відвідування занять, які організовують та проводять інструктори ЗСУ на базі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки).

Неперервність післядипломної підготовки вчителів предмета «Захист України» у ЗНО базується на понятті неперервної освіти як навчального процесу упродовж усього життя педагога як аспекту цілісної освітньої практики, що є неперервним процесом освоєння військово-прикладного досвіду, підвищення професійної кваліфікації та перекваліфікації.

Ураховуючи вище викладене, нами побудовано підсистему ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти (рис. 1). За цією підсистемою вчителі предмета «Захист України» будуть розширювати й оновлювати свої військово-прикладні знання, уміння й навички, а також вчитимуться взаємодії з широким спектром різноманітних інформаційних ресурсів, як традиційних, так і електронних, та будуть задіяні у різних активностях.

З рисунку 1 бачимо, що підсистема складається із трьох взаємопов'язаних компонентів: «Концептуальний компонент», «Дидактичний компонент» та «Результативний компонент».

Концептуальний компонент представлений концепцією ресурсно-орієнтованого навчання (Kononets, Ilchenko, Mokliak, 2020, Kononets N., Grynova, Zhamardiy, Mamon, Liulka, 2020), метою ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти – навчити їх консолідувати внутрішні та зовнішні ресурси під час проходження програми підвищення кваліфікації та розширення й оновлення системи військово-прикладних знань, умінь і навичок. Декомпозиція мети, варто зазначити, віддзеркалена у завданнях програми підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти.

Дидактичний компонент характеризується такими складниками: аудиторна робота (лекції, практичні заняття, тренінги, семінари, майстер-класи тощо) під час організації курсів підвищення кваліфікації для вчителів предмета «Захист України»; позааудиторна робота (онлайн-навчання з лекторами, тренерами ЗНО); практика (відвідування занять, які організовують та проводять інструктори ЗСУ на базі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки); методики

активного навчання від вчителів предмета «Захист України»; активні методи викладання на курсах підвищення кваліфікації від лекторів/тренерів; консолідація ресурсів (кадрові ресурси, які володіють військово-прикладними вміннями і навичками на високому рівні і можуть поділитися власним досвідом, а також інформаційні – традиційні друковані, сучасні цифрові наративи будь-якого виду, ЗМІ, віртуальна й доповнена реальність, технічні засоби навчання педагогів для набуття таких специфічних умінь і навичок тощо) (Бородай, Кононець, Гуз, Костевський, 2022).

Концептуальний компонент	Дидактичний компонент	Результативний компонент
<ul style="list-style-type: none"> • Концепція ресурсно-орієнтованого навчання. • Мета, завдання ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета "Захист України" у системі неперервної педагогічної освіти. • Інформація як ресурс сучасного цифровізованого освітнього процесу • Трактатування ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» як дидактичної системи • Усвідомленість неперервної педагогічної освіти з позиції особистісного, індивідуального та аксіологічного підходів • Ресурсно-орієнтоване навчання вчителів предмета «Захист України» як сукупність методик навчити передавати учням/студентам соціально цінні знання • Необхідність здобуття військово-прикладних знань як соціально цінних знань в умовах війни • Цілісність та неперервність ресурсно-орієнтоване навчання вчителів предмета «Захист України». 	<ul style="list-style-type: none"> • аудиторна робота (лекції, практичні заняття, тренінги, семінари, майстер-класи тощо) під час організації курсів підвищення кваліфікації для вчителів предмета «Захист України»; • позааудиторна робота (онлайн-навчання з лекторами, тренерами ЗНО); • практика (відвідування занять, які організовують та проводять інструктори ЗСУ на базі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки); • методики активного навчання від вчителів предмета «Захист України»; • активні методи викладання на курсах підвищення кваліфікації від лекторів/тренерів; • консолідація ресурсів (кадрові ресурси, які володіють військово-прикладними вміннями і навичками на високому рівні і можуть поділитися власним досвідом, а також інформаційні – традиційні друковані, сучасні цифрові наративи будь-якого виду, ЗМІ, віртуальна й доповнена реальність, технічні засоби навчання педагогів для набуття таких специфічних умінь і навичок тощо). 	<ul style="list-style-type: none"> • розширення й оновлення військово-дидактичних знань, системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), котра віддзеркалюється у ґрунтовних знаннях педагогів щодо теоретичних основ захисту України, ролі допризовної підготовки учнів/студентів у навчальному середовищі закладу освіти, ролі заходів територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки у військово-патріотичному вихованні учнівської й студентської молоді, особливостей використання способів і прийомів надання домедичної допомоги й застосування методик цивільного захисту тощо.

Рис. 1. Підсистема ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти

Результативний компонент відбиває ступінь сформованості нових військово-дидактичних знань у вчителів дисципліни «Захист України», системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), котра віддзеркалюється у ґрунтовних знаннях педагогів щодо теоретичних основ захисту України, ролі допризовної підготовки учнів/студентів у навчальному середовищі закладу освіти, ролі заходів територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки у військово-патріотичному вихованні учнівської й

студентської молоді, особливостей використання способів і прийомів надання домедичної допомоги й застосування методик цивільного захисту тощо.

Також відзначимо, що військово-прикладні уміння і навички вчителів із захисту України є вкрай важливими для ефективного проведення занять з цього предмета, адже педагоги мають формувати ці ж уміння і навички у своїх вихованців (Бородай, Кононець, Костевський, 2022). До них учені відносять:

- уміння швидко переключатися з одного виду діяльності на інший;
- уміння мобілізувати всі сили для вирішення конкретних завдань, зміцнення здоров'я і раціонального використання вільного часу;
- уміння удосконалювати фізичну підготовку;
- уміння орієнтуватися у незнайомій місцевості, чітко й вправно пересуватися у складних умовах, уміння долати штучні і природні перешкоди тощо;
- уміння й навички для захисту життя, здоров'язбереження, виконання нормативів військової справи;
- уміння психологічно загартовуватися й відновлюватися (Старчук, Пронтенко, Пронтенко, 2017).

Разом із тим зазначимо, що запропонована підсистема ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти потребує експериментальної перевірки. У зв'язку з цим, сплановано та організовано педагогічний експеримент на базі Полтавської академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського, який розпочато у вересні 2022 року. Мета експерименту – упровадити підсистему ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, яка має забезпечити позитивну динаміку у рівнях сформованості нових військово-дидактичних знань у вчителів дисципліни «Захист України», системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з цього предмета. Шляхом декомпозиції мети визначено такі завдання:

- діагностика рівнів сформованості нових військово-дидактичних знань у вчителів дисципліни «Захист України», системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з цього предмета;
- апробація експериментальної підсистеми ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, в якій відображались сутнісні характеристики компонентів: концептуального, дидактичного та результативного;
- визначення ефективності експериментально-дослідницького процесу, динаміки рівнів сформованості у вчителів дисципліни «Захист України» нових військово-дидактичних знань, системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з цього предмета.

медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з цього предмета.

До педагогічного експерименту залучено педагогів, науковців Полтавської академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Луганського національного університету імені Тараса Шевченка та інструкторів ЗСУ Полтавського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, котрі працюють над реалізацією компонентів запропонованої підсистеми. Підкреслимо, що на початку експерименту констатовано переважно низький рівень готовності вчителів дисципліни «Захист України» якісно проводити заняття (83,86% із 316 педагогів), і відповідно сформованості військово-дидактичних знань, системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок. Відтак, зусилля команди педагогів, науковців та військових нині спрямовано на консолідацію ресурсів (кадрові ресурси, які володіють військово-прикладними вміннями і навичками на високому рівні і можуть поділитися власним досвідом, а також інформаційні – традиційні друковані, сучасні цифрові наративи будь-якого виду, ЗМІ, віртуальна й доповнена реальність, технічні засоби навчання педагогів для набуття таких специфічних умінь і навичок тощо), котрі уможливають реалізувати запропоновану підсистему.

Проблемні питання кадрового забезпечення викладання «Захисту України», на яких щорічно акцентують увагу працівники Полтавського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки, підвищення кваліфікації вчителів цієї дисципліни, обговорюються на розширених круглих столах «Військово-патріотична підготовка учнівської та студентської молоді: пошуки шляхів підвищення ефективності» та «Підвищення військово-прикладної та педагогічної майстерності вчителів «Захисту України»» за участі педагогів, науковців та військових. У ході дискусій презентовано й схвалено концептуальний компонент підсистеми, а також окреслено шляхи реалізації дидактичного компонента під час проходження педагогами курсів підвищення кваліфікації на базі Полтавської академії неперервної освіти імені М. В. Остроградського та Полтавського обласного територіального центру комплектування та соціальної підтримки.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, нами розроблено підсистему ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, котру доцільно розглядати як сукупність трьох взаємопов'язаних компонентів: концептуального, дидактичного та результативного. Концептуальний компонент представлений метою ресурсно-орієнтованого навчання вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти, та завданнями, які віддзеркалені у програмі підвищення кваліфікації вчителів предмета «Захист України» у системі неперервної педагогічної освіти. Дидактичний компонент характеризується низкою складників: аудиторна робота (лекції, практичні заняття, тренінги, семінари, майстер-класи тощо) під час організації курсів підвищення кваліфікації для вчителів предмета «Захист України»; позааудиторна робота (онлайн-навчання з лекторами, тренерами закладів неперервної освіти); практика (відвідування занять, які організують та проводять інструктори ЗСУ на базі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки); методики активного навчання

від вчителів предмета «Захист України»; активні методи викладання на курсах підвищення кваліфікації від лекторів/тренерів; консолідація ресурсів для набуття військово-прикладних знань, умінь і навичок. Результативний компонент відбиває ступінь сформованості нових військово-дидактичних знань у вчителів дисципліни «Захист України», системи знань за напрямками (військові-історичні, правові основи захисту України; допризовна підготовка; цивільний захист; домедична допомога, тактична медицина), військово-прикладних умінь і навичок для ефективного проведення занять з предмета.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в експериментальній перевірці запропонованої підсистеми, а також у подальшій інтеграції різних форм, методів ресурсно-орієнтованого навчання вчителів у системі неперервної педагогічної освіти, шляхів розробки сучасних цифрових освітніх ресурсів для вчителів предмета «Захист України», котрі проходять підвищення кваліфікації та у пошуку нових ефективних форматів співпраці закладів неперервної освіти і територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки.

Список використаних джерел

- Бородай, Е., Кононец, Н., Гуз, К., Костевський, О. (2022). Ресурсно-орієнтована методика розвитку лідерської компетентності учителів предмета «Захист України». *Витоки педагогічної майстерності*, 29, 47-55.
- Бородай, Е., Кононец, Н., Костевський, О. (2022). Дидактичні умови формування військово-прикладних умінь і навичок студентів в освітньому середовищі закладів фахової передвищої освіти. В кн. В. Фазан, В. Мокляк (Ред.), *Освітні, педагогічні науки: методологія, теорія, практика: колективна монографія* (с. 298-330). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Гуз, К. Ж., Кононец, Н. В. (2021). Військово-патріотична підготовка старшокласників у сучасному освітньому просторі. *Імідж сучасного педагога*, 1 (196), 77-81.
- Зорій, Я. Б. (2005). Модель військово-патріотичного виховання студентів цивільних вищих навчальних закладів. *Наукові записки ТНПУ. Педагогіка*, 2, 49-54.
- Каменяк, Ю. В. (2014). Формування патріотизму воїна Збройних Сил України: сучасний стан та шляхи покращання. *Вісник Національного університету оборони України*, 3 (40), 222-229.
- Старчук, О. О., Пронтенко, К. В., Пронтенко, В. В. (2017). *Військове н'ятиборство. Організація та методика проведення навчально-тренувальних занять і змагань*: навч.-метод. посібник. Житомир: ЖВІ.
- Kononets, N., Ilchenko, O., & Mokliak, V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 21, 3, 14, 199-220.
- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka, H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.

References

- Borodai, E., Kononets, N., Huz, K., & Kostevskiy, O. (2022). Resource-oriented methodology for development of leadership competencies of teachers of the subject «Defense of Ukraine» [Resource-

oriented method of development of leadership competence of teachers of the subject "Defense of Ukraine"]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti [Origins of pedagogical skills]*, 29, 47-55 [in Ukrainian].

- Borodai, E., Kononets, N., & Kostevskiy, O. (2022). Dydaktychni umovy formuvannia viiskovo-prykladnykh umin i navychok studentiv v osvitnomu seredovysshchi zakladiv fakhovoi peredvyshchoi osvity [Didactic conditions for the formation of military applied skills and skills of students in the educational environment of institutions of professional preliminary higher education]. In V. Fazan, V. Mokliak (Eds.), *Osvitni, pedahohichni nauky: metodolohiia, teoriia, praktyka [Educational, pedagogical sciences: methodology, theory, practice]: kolektyvna monohrafiia* (pp. 298-330). Poltava: PNPi imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
- Huz, K. Zh., & Kononets, N. V. (2021). Viiskovo-patriotychna pidhotovka starshoklasnykiv u suchasnomu osvitnomu prostori [Military and patriotic training of high school students in the modern educational space]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 1 (196), 77-81 [in Ukrainian].
- Kameniuk, Yu. V. (2014). Formuvannia patriotyzmu voina Zbroinykh Syl Ukrainy: suchasnyi stan ta shliakhy pokrashchannia [Formation of patriotism of a soldier of the Armed Forces of Ukraine: current state and ways of improvement]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy [Bulletin of the National Defense University of Ukraine]*, 3 (40), 222-229 [in Ukrainian].
- Kononets, N., Ilchenko, O., & Mokliak, V. (2020). Future teachers resource-based learning system: experience of higher education institutions in Poltava city, Ukraine. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 21, 3, 14, 199-220.
- Kononets, N., Grynova, M., Zhamardiy, V., Mamon, O., & Liulka, H. (2020). Problems of Implementation of The System of Resource-Based Learning of Future Teachers of Physical Culture. *International Journal of Applied Exercise Physiology (IJAEP)*, 9 (12), 50-60.
- Starchuk, O. O., Prontenko, K. V., & Prontenko, V. V. (2017). *Viiskove piatyborstvo. Orhanizatsiia ta metodyka provedennia navchalno-trenuvalnykh zaniat i zmahan [Military pentathlon. Organization and methodology of educational and training classes and competitions]: navch.-metod. posibnyk. Zhytomyr: ZhVI* [in Ukrainian].
- Zorii, Ya. B. (2005). Model viiskovo-patriotychnoho vykhovannia studentiv tsyvilnykh vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Model of military-patriotic education of students of civilian higher educational institutions]. *Naukovi zapysky TNPU. Pedahohika [Scientific notes of TNPU. Pedagogy]*, 2, 49-54 [in Ukrainian].

BORODAI E.

Poltava regional territorial center for recruitment and social support, Ukraine

KONONETS N.

University of Ukoopspilks «Poltava University of Economics and Trade», Ukraine

HUZ K.

Poltava Academy of Continuing Education M.V.Ostrogradsky, Ukraine

KOSTEVSKIY O.

Luhansk Taras Shevchenko national University, Ukraine

RESOURCE-BASED LEARNING OF TEACHERS OF THE SUBJECT "DEFENSE OF UKRAINE" IN THE CONTINUOUS TEACHER EDUCATION SYSTEM

Currently, in the conditions of the war, there are intensive searches for ways of functioning and development of continuous pedagogical education in Ukraine as the basis of national-patriotic, social, spiritual-cultural, intellectual development of society and the state. One of the effective ways to improve the quality of continuous pedagogical education is the transition to resource-oriented learning. In the article, the authors present a subsystem of resource-based learning of teachers of the subject "Defense of Ukraine" in the system of continuous pedagogical education, which is positioned as a set of three interrelated components: conceptual, didactic and effective. The conceptual component is represented by the goal of resource-based learning of teachers of the subject "Defense of Ukraine" in the system of continuous pedagogical education, and tasks that are reflected in the program of professional development of teachers of the subject "Defense of Ukraine" in the system of continuous pedagogical education. The didactic component is characterized by a number of components: classroom work (lectures, practical classes, trainings, seminars, master classes, etc.) during the organization of professional development courses for teachers of the subject "Defense of Ukraine"; extracurricular work (online training with lecturers, trainers of continuing education institutions); practice (attending classes organized and conducted by instructors of the Armed Forces of Ukraine on the basis of territorial recruitment and social support centers); methods of active learning from teachers of the subject "Defense of Ukraine"; active teaching methods at professional development courses from lecturers/trainers; consolidation of resources for the acquisition of military applied knowledge, skills and abilities. The effective component reflects the degree of formation of new military didactic knowledge in the teachers of the discipline "Defense of Ukraine", the system of knowledge by areas (military-historical, legal foundations of the defense of Ukraine; pre-conscription training; civil protection; pre-medical assistance, tactical medicine), military applied skills and skills for effective conducting of classes on the subject.

Key words: resource-based learning, teacher, defense of Ukraine, military applied knowledge, abilities, skills, continuous pedagogical education.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2022 р.